

UNIVERZA V LJUBLJANI
FAKULTETA ZA DRUŽBENE VEDE – INŠTITUT ZA DRUŽBENE VEDE
Center za raziskovanje javnega mnenja in množicnih komunikacij
Ljubljana, Kardeljeva ploščad 5

Tel.: 01/5805-370, 01/5805-105

Fax: 01/5805-104

E-mail: cjmmksjm@uni-lj.si

POLITBAROMETER PB10/01

oktober 2001

Poteka v okviru CRP

"Javnomnenjske raziskave o odnosih javnosti do aktualnih razmer in dogajanj v Sloveniji"

in na osnovi pogodbe med

Uradom Vlade RS za informiranje in Ministrstvom za znanost, šolstvo in šport
in FDV IDV-CJMMK

Ljubljana, 29. 10. 2001

POLITBAROMETER 10/01

Porocilo o raziskavi, ki je bila opravljena v dneh od 22. do 24. oktobra 2001

*Center za raziskovanje javnega mnenja in množicnih komunikacij
Inštitut za družbene vede FDV, Univerza v Ljubljani
Ljubljana, Kardeljeva ploščad 5*

V dneh od 22. do 24. septembra 2001 smo na osnovi vzorca telefonskih naročnikov zajeli 975 polnoletnih oseb, državljanov Slovenije in z njimi izvedli telefonski intervju s pomočjo standardiziranega vprašalnika. Vzorcenje je potekalo iz vzorčne baze (BN=1830), ki je bila izcrpana do 52,6%. Telefonske intervjuje Politbarometra 10/01 je izvajalo 25 izšolanih anketarjev CJMMK, povprečen čas trajanja intervjuja (racunalniška meritev) je 11.3 minute, medtem ko je skupni bruto čas trajanja ankete 393 ur.

Zasnovno vprašalnika PB 10/01, kontrolo izvedbe in pripravo poročila je opravila skupina CJMMK: prof. dr. Niko Toš, doc. dr. Samo Uhan, dr. Slavko Kurdija (koordinacija izvedbe PB10/01), Matej Kovacic, dipl. soc., Živa Filej, dipl. soc., Rebeka Falle, dipl. soc. in Ivi Kecman, tajnica centra.

Porocilo vsebuje popoln pregled postavljenih vprašanj in dobljenih odgovorov. V nadaljevanju podajamo pregled najznacilnejših ugotovitev v opisni, graficni ali numerični obliki. Vsa vprašanja in merila v gradivu so povzeta v izvorni obliki. Ker gre v večini primerov za ponavljajoče se meritve, podajamo poleg aktualne meritve še pregled prejšnjih meritev.

Porocilo prikazuje tudi povezanosti med izraženimi stališči anketirancev ter njihovimi statusnimi oziroma socialno-demografskimi značilnostmi. Tako v analizo vključujemo poleg starosti, izobrazbe, spola še zaposlenost in regionalno pripadnost respondentov. V tokratno poročilo pa vključujemo še variable, ki kažejo nazorsko in strankarsko opredelitev respondentov: opredelitev na t.i. levo-desni lestvici, vernost in strankarsko opredeljenost, ki jo zajemamo s pomočjo indeksa strankarskih preferenc. Indeks strankarskih preferenc je vsota opredelitev za stranke, zajetih z vprašanjem "Katero stranko bi volil?" in "Katera stranka vam je najbližja?". V analizo PB10/01 pa vključujemo še indeks zadovoljstva (IDX ZADOVOLJSTVA), ki je sestavljen iz odgovorov (zadovoljni - nezadovoljni) na vprašanja o zadovoljstvu z demokracijo in zadovoljstvu z materialnimi razmerami v družini in ocen stanja (se izboljšujejo, se poslabšujejo) v slovenskem gospodarstvu. Indeks je oblikovan na 5-stopenjski lestvici, tako da je na prvi stopnji skupina močno nezadovoljnih, na zadnji stopnji pa skupina povsem zadovoljnih. Namesto indeksa evropske orientacije pa tokrat v analizo vključujemo projekcijo ravnanj volivcev v primeru referendumskega odločanja o polnopravnem članstvu Slovenije v Evropski uniji.

Posebno opozorilo! Od PB1/97 dalje v analizo uvajamo sistem vzorčnih uteži, ki zmanjšujejo pristranost in napake v rezultatih kot posledice vzorčenja v gospodinjstvih telefonskih naročnikov. Utemeljitev in opis postopka obteževanja je podan v dokumentu: mag. Slavko Kurdija, dr. Janez Štebe, "Oblikovanje vzorčnih uteži za telefonsko anketo Politbarometer" (v poročilu PB3/97).

KAZALO

Uvod	4
1.0 Kazalci splošnega zadovoljstva	4
1.1 Zadovoljstvo z razvojem demokracije v Sloveniji	4
1.2 Zadovoljstvo z materialnimi razmerami anketirancev	5
2.0 Ocena delovanja državnih organov	6
2.1 Stališča o podpori vladi dr. Janeza Drnovška, ocene uspešnosti delovanja državnih organov	6
2.2 Ocena uspešnosti delovanja državnih organov	7
2.3 Zaupanje v institucije	9
2.4 Ocena uspešnosti delovanja ministrstev	11
3.0 Levo-desno samoopredeljevanje in odnos do političnih strank	14
3.1 Merjenja na osnovi “levo-desne paradigme” – levo-desno opredeljevanje respondentov	15
3.2 Sprejemanje strank – strankarske preference	16
4.0 Evropske opredelitve in NATO	18
4.1 Podpora vkljucevanju Slovenije v EU	18
4.2 Napovedi izida vkljucevanja Slovenije v EU	20
4.3 Podpora vkljucevanju Slovenije v NATO	21
5.0 Aktualna vprašanja	22
5.1 Zaupanje zdravniku in varovanje podatkov o bolniku	22

UVOD

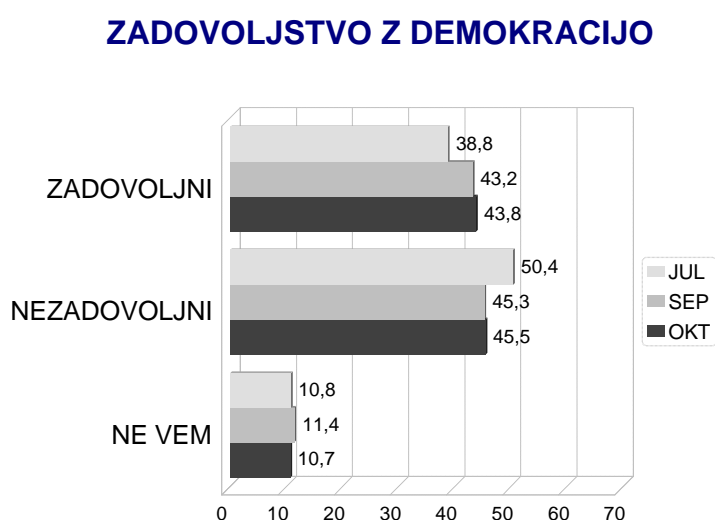
Meritev Politbarometer 10/01 vključuje vse standardne kazalce zadovoljstva – zadovoljstvo z razvojem demokracije in z materialnimi razmerami v Sloveniji, razmerami v slovenskem gospodarstvu, ocene uspešnosti delovanja državnih organov, uspešnosti delovanja ministrstev, zaupanje v institucije, vprašanja o evropski orientaciji in vprašanja, ki merijo odnos slovenske javnosti do vključitve Slovenije v zvezo NATO ter strankarske preference. Politbarometer tokrat vključuje tudi ocene in stališča respondentov o vprašanjih o zaupanju zdravnikom in ravnanju z zdravniškimi informacijami.

1.0 Kazalci splošnega zadovoljstva

1.1 Zadovoljstvo z razvojem demokracije v Sloveniji

Na vprašanje "Kako zadovoljni ste z razvojem demokracije v Sloveniji?", je v oktobrski meritvi 43.8% respondentov izrazilo zadovoljstvo z razvojem demokracije v Sloveniji, 45.5% pa z razvojem demokracije v Sloveniji ni zadovoljnih. Rezultati potrjujejo trend naraščanja zadovoljstva tako na ravni mesečnih meritev kot na ravni letnih meritev. Ugotovimo lahko, da je tako v primerjavi z lansko meritvijo (september 2000: 32.5%) kot v primerjavi z letošnjo septembrsko meritvijo 43.2%, delež tistih, ki so zadovoljni z razvojem demokracije, znatno večji. Hkrati s povečanjem deleža zadovoljnih se je zmanjšal delež nezadovoljnih z razvojem demokracije v Sloveniji. Rezultati, izmerjeni v oktobru, tako potrjujejo trend, ki smo ga zaznali v spomladanskem obdobju.

Graf 1.1:

CJM, POLITBAROMETER, oktober 2001

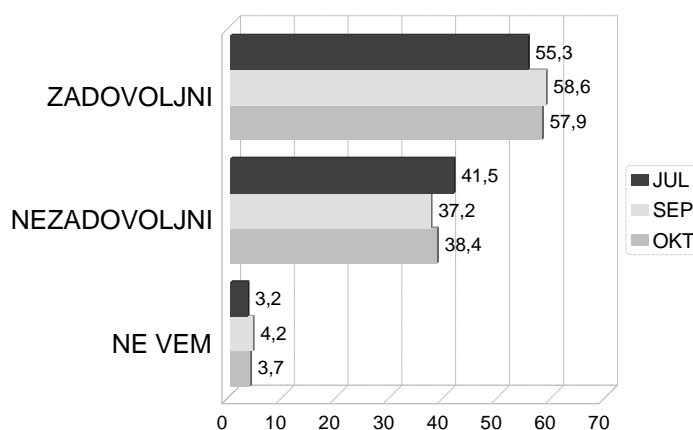
Analitičen pogled razkrije, da zadovoljstvo z razvojem demokracije v Sloveniji še naprej v nadpovprečnem deležu izražajo respondenti v najnižji in najvišji starostni kategoriji, medtem ko so znatno bolj kritični respondenti v starostni kategoriji od 30 do 45 let in od 46 do 60 let. Izobrazbena struktura respondentov, z izjemo respondentov s poklicno izobrazbo, ki so bolj kritični, pri tem vprašanju ne vpliva pomembno na izražena stališča, pomembnejše razlike pa lahko ugotovimo glede na zaposlitveni status respondentov. Zadovoljstvo z demokraticnim razvojem v večji meri izražajo upokoјenci, študentje, brezposelni, v manjši pa zaposleni v gospodarstvu, samozaposleni in kmetje. Bolj zadovoljni z razvojem demokracije v Sloveniji so tudi respondenti, ki podpirajo vstop Slovenije v Evropsko unijo in prebivalci večjih mest. Glede na strankarske preference so zadovoljstvo z razvojem demokracije izrazili predvsem preferenti LDS (61.5%) in ZLSD (50.3%), medtem ko pri preferenih drugih strank močno izstopa izraženo nezadovoljstvo s stanjem demokracije (NSI 86.6%!!, SNS 68.4%, SLS+SKD 62.6%, SDS 56.1%).

1.2 Zadovoljstvo z materialnimi razmerami anketirancev

Kazalec zadovoljstva z materialnimi razmerami v gospodinjstvu tudi tokrat, tako kot v julijski in septembrski meritvi, kaže relativno ugodno sliko. Delež respondentov, ki so zadovoljni z materialnimi razmerami, v katerih živijo, se je v primerjavi z lansko meritvijo povečal in z zadnjo jesensko meritvijo dosegel 58% sodelujočih v raziskavi. Pri tem se je zmanjšal delež respondentov, ki so nezadovoljni z materialnimi razmerami, v katerih živijo; teh je v letošnji oktobrski meritvi 38.4% oz. 4.6% manj kot novembra lani.

Graf 1.2:

ZADOVOLJSTVO Z MATERIALNIMI RAZMERAMI

CJM, POLITBAROMETER, oktober 2001

Pomembna je ugotovitev, da se je v tudi v oktobrski meritvi potrdila ocena o zmanjševanju razkoraka med ocenami zaposlenih v gospodarstvu (42.8%) in negospodarstvu (39.7%), tako da sta deleža zadovoljnih z materialnimi razmerami skoraj izenačena, bistveno manj zadovoljni pa so samozaposleni (59.1%) in nezaposleni (56.9%).

Zadovoljni z materialnimi razmerami so predvsem mlajši anketiranci (74.0%), upokojenci (64.5%), respondenti z višjimi stopnjami izobrazbe (visoka: 75.5%) in študenti (81.0%). Ocene pri tem vprašanju pa se znatno razlikujejo glede na regijsko pripadnost respondentov. Ugotovimo lahko, da nadpovprečno zadovoljstvo z materialnimi razmerami izražajo predvsem respondenti iz Osrednje slovenske, Gorenjske, Savinjske, Goriške, Obalno kraške in Kraške regije, itd.

2.0 Ocena delovanja državnih organov

V okviru ocenjevanja uspešnosti delovanja osrednjih državnih organov smo izmerili zaupanje respondentov v ključne državne ustanove, zatem ocene uspešnosti delovanja političnih in državnih organov, ugotavljali smo uspešnost delovanja ministrstev, anketirance pa smo povpraševali tudi o podpori vladi dr. Janeza Drnovška.

2.1 Stališča o podpori vladi dr. Janeza Drnovška, ocene uspešnosti delovanja državnih organov

Vlado dr. Janeza Drnovška v tokratni meritvi podpira 59.0% vprašanih, 25.2% vprašanih vlade ne podpira, neodločenih pri tem vprašanju pa je 15.8% vprašanih. Oktobrska meritev tako utrjuje razmeroma visok delež ocen o uspešnosti slovenske vlade in hkrati najnižji delež ocen o neuspešnosti, izmerjen od januarja letos.

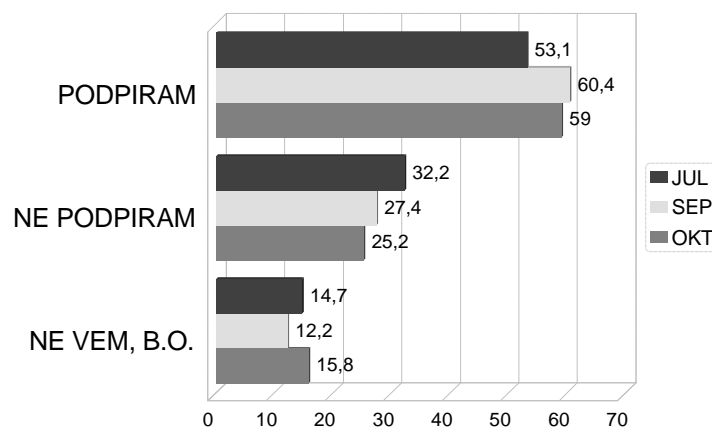
Vlada uživa močno podporo dveh koalicijskih strank, ki se jim v oktobrski meritvi pridružuje Stranka mladih Slovenije (73.0%). Vlode izrazito ne podpirajo oz. ji nasprotujejo preferenti NSI (90.2%), SDS (56.1%) in SNS (41.1%). Pretežno podporo vladi pa izrekajo tudi preferenti SLS+SKD (50.8%) in strankarsko neopredeljeni respondenti (49.5%).

Vlada uživa nadpovprečno podporo vseh starostnih kategorij respondentov z izjemo najnižje (do 30 let), podpirajo jo tudi respondenti vseh izobrazbenih kategorij, z izjemo respondentov z osnovnošolsko izobrazbo, ki ne dosega povprečja celotne populacije.

Med skupinami, ki vlade ne podpirajo, z nadpovprečnim deležem izstopajo respondenti v starostni kategoriji 30 do 45 let, respondenti s poklicno stopnjo izobrazbe, kmetje, glede na strankarske preference pa izrazito preferenti NSI ter SDS.

Graf 2.1:

PODPIRATE VLADO JANEZA DRNOVŠKA?

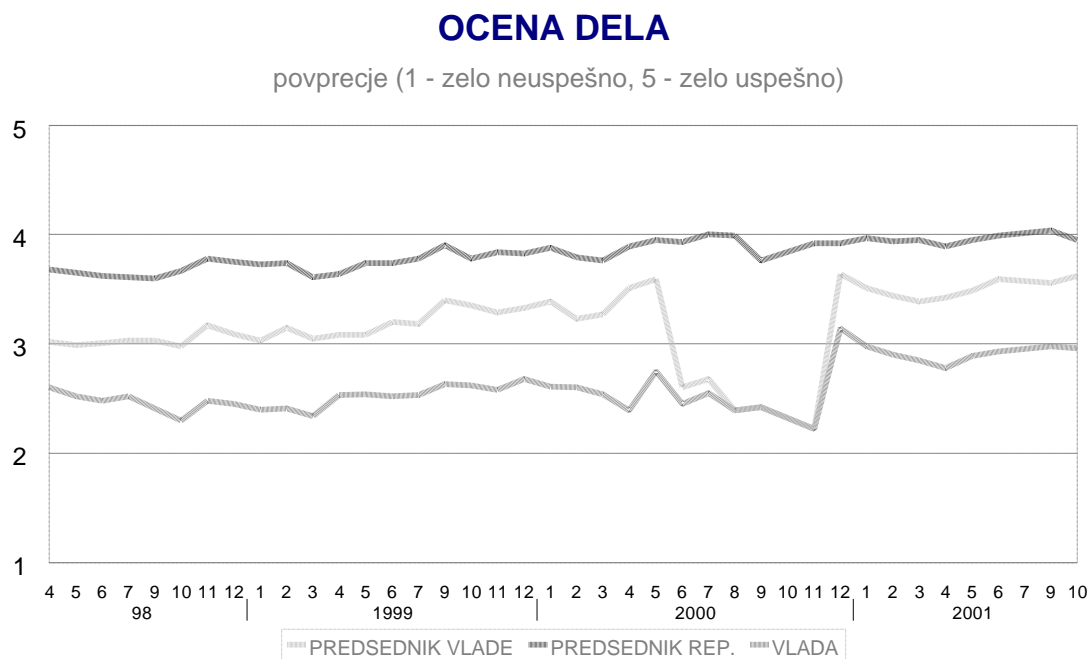
CJM, POLITBAROMETER, oktober 2001

2.2 Ocena uspešnosti delovanja državnih organov

V kontekstu ocenjevanja vlade so anketiranci ocenjevali tudi uspešnost delovanja drugih državnih organov. V tokratno meritev smo uvrstili celoten nabor državnih organov.

Tako kot v predhodnih meritvah, tudi v tokratni meritvi kot najuspešnejša reprezentanta državnih organov glede na ocene dela nastopata predsednik republike in predsednik vlade. Z visoko povprečno oceno je v tokratni meritvi ocenjen tudi minister za zdravje, ki smo ga v to meritev vključili zaradi mocne medijske izpostavljenosti zdravstvenega resorja v zadnjem polletju. V primerjavi s prejšnjimi meritvami sta z višjimi povprečnimi ocenami ocenjena predvsem predsednik vlade dr. Janez Drnovšek, generalna državna tožilka Zdenka Cerar ter, kot smo ugotovili, minister za zdravje dr. Dušan Keber.

Graf 2.2:

CJM, Politbarometer 1998-2001

Analitični pregled rezultatov pokaže, da Vlado Republike Slovenije v celoti z nadpovprečnimi ocenami ocenjujejo respondenti vseh starostnih kategorij z izjemo respondentov v starostni kategoriji od 30 do 45 let, respondenti vseh izobrazbenih kategorij z izjemo poklicno izobraženih, zaposleni v gospodarstvu in negospodarstvu, upokojenci in študenti ter prebivalci večjih slovenskih mest.

Tudi delo predsednika vlade z nadpovprečnimi ocenami ocenjujejo respondenti z višjimi stopnjami izobrazbe, starejši, zaposleni v gospodarstvu in negospodarstvu, upokojenci, brezposelni, prebivalci večjih slovenskih mest ter v tokratni meritvi tudi prebivalci manjših krajev. Glede na strankarske preference predsednik vlade uživa izrazito podporo in ugodne ocene respondentov s strani LDS (4.19), ZLSD (4.02), nekaj manj ugodne pa so ocene strankarsko neopredeljenih (3.52) in preferentov SLS+SKD (3.39), SMS (3.37) in SDS (3.22), ki pa so še vedno zelo ugodne.

Delo predsednika republike z nadpovprečnimi ocenami ocenjujejo respondenti vseh starostnih kategorij z izjemo respondentov v starostni kategoriji od 30 do 45 let, respondenti s srednjo stopnjo izobrazbe, ženske, upokojenci, brezposelni, respondenti, ki podpirajo vstop Slovenije v Evropsko unijo, prebivalci manjših krajev in tudi večjih mest, glede na strankarske preference pa preferenti LDS, ZLSD, v nekoliko manjši meri pa tudi preferenti SLS+SKD ter preferenti SMS.

V tokratni meritvi kot posebnost izstopajo ocene dela ministra za zdravje dr. Dušana Kebra, ki so v primerjavi z junijsko meritvijo izrazito višje. Ministra Kebra z nadpovprecnimi ocenami ocenjujejo predvsem respondenti z višjimi stopnjami izobrazbe ter respondenti srednje in višje starostne kategorije, sicer pa v izražanju ocen o njegovem delovanju ni zaznati političnih motivov.

Tabela 2.1: Medmesečna primerjava meritev uspešnosti (srednje vrednosti; lestvica 1-5)

	julij 00	avg. 00	sept 00	nov. 00	dec. 00	jan. 01	feb. 01	mar. 01	april 01	maj 01	junij 01	sept. 01	okt. 01
A. Kako ocenjujete delo slovenske vlade	2.5	2.4	2.4	2.2	3.1	3.0	2.9	2.8	2.8	2.9	2.9	3.0	3.0
B. In kako ocenjujete delo predsednika vlade*	2.7	2.5	2.5	2.4	3.6	3.5	3.5	3.4	3.4	3.5	3.6	3.6	3.6
C. Ocena državnega zbora	2.5	2.6	2.5	-	2.9	2.8	2.7	2.7	2.7	2.8	2.7	2.9	2.8
D. Ocena državnega sveta	2.7	2.7	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-	-
E. Kako ocenjujete delo predsednika republike	4.0	4.0	3.8	3.9	3.9	4.0	3.9	3.9	3.9	3.9	4.0	4.0	3.9
F. Ustavno sodišče	3.0	3.0	-	-	2.7	2.8	2.8	-	-	-	2.8	-	-
G. Delo generalne državne tožilke	3.3	-	-	-	-	3.6	3.4	-	-	-	3.2	-	3.4
H. Delo predsednika državnega zbora Boruta Pahorja							3.4	3.4	3.3	3.3	3.4	3.4	3.4
I. Delo parlamentarne opozicije							2.6	2.7	2.7	2.8	2.8	-	2.9
J. Delo ministra za zdravje Dušana Kebra										3.3	3.0	-	3.4

* do maja in od decembra 2000 so respondenti ocenjevali delo Janeza Drnovška in njegove vlade, od maja do vključno novembra pa delo Andreja Bajuka in njegove vlade.

2.3 Zaupanje v institucije

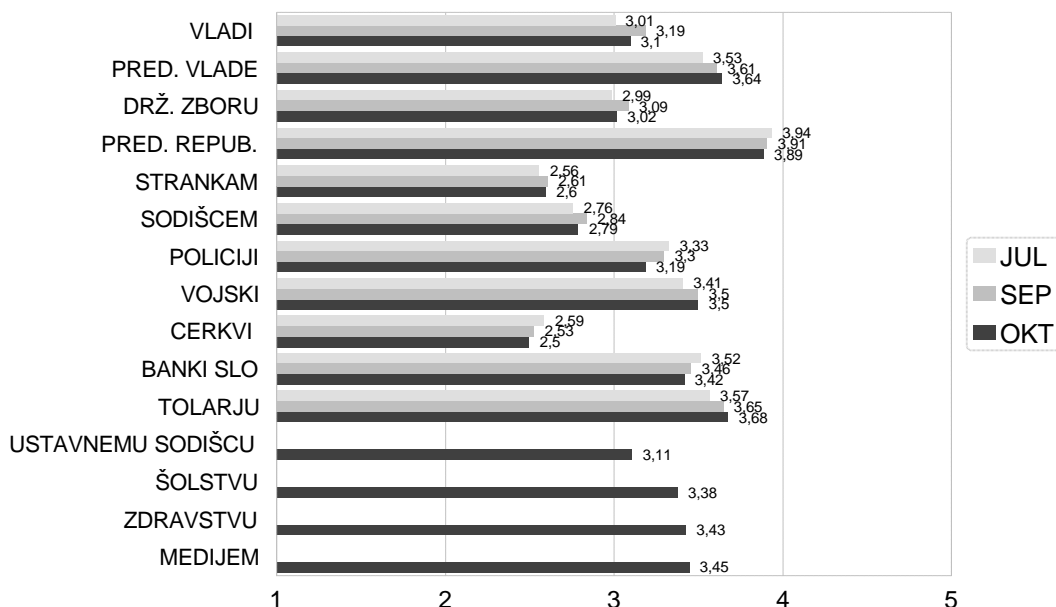
Oktohrska meritev potrjuje in utrjuje s prejšnjimi meritvami izmerjene vrednosti na lestvici zaupanja v ključne državne institucije. Meritev kaže, da so se na razmeroma visokem nivoju stabilizirale ocene zaupanja v vlado, povečala pa se je povprečna ocena zaupanja v predsednika vlade.

V primerjavi z junijsko meritvijo so respondenti izrazili večje zaupanje v ustavno sodišče, slovensko šolstvo, slovensko zdravstvo ter v medije. Manjše zaupanje v primerjavi s predhodnimi meritvami uživa predvsem slovenska policija, medtem ko se stopnje izražene zaupanja pri drugih institucijah niso spremenile.

Graf 2.3:

ZAUPANJE V INSTITUCIJE ...

povprečje (1 - NE ZAUPA, 5 - POPOLNOMA ZAUPA)

CJM, POLITBAROMETER, oktober 2001

Analitičen pregled rezultatov nakazuje razlike v izraženem zaupanju, ki so povezane s strukturnimi značilnostmi vzorčne populacije. Tako vladi in predsedniku vlade nadpovprečno zaupajo respondenti z višjimi stopnjami izobrazbe, ki se jim v oktobrski meritvi pridružujejo respondenti z osnovno stopnjo izobrazbe. Še vedno pa so bolj zadržani respondenti s poklicno in srednjo stopnjo izobrazbe. Tudi tokratna meritev ohranja razmeroma visoko zaupanje zaposlenih v gospodarstvu v delo vlade in njenega predsednika, predvsem predsedniku vlade pa zaupajo tudi samozaposleni respondenti. Visoko zaupanje v delovanje vlade in drugih ključnih državnih institucij ugotavljamo med respondenti, ki podpirajo vstop Slovenije v Evropsko unijo, med prebivalci večjih slovenskih mest, glede na strankarske preference pa predvsem med preferenti strank, ki tvorijo vladno koalicijo.

Medcasovne primerjave in pregled analiz pokaže, da med vsemi opazovanimi institucijami z izrazitim in trajnim deficitom zaupanja izstopajo predvsem politične stranke, sodišča ter cerkev in duhovščina; na ravni nižjega povprečnega zaupanja pa se vseskozi giblje tudi državni zbor. Z vidika uveljavljanja demokratičnih prvin sistema je še posebej moteče dejstvo, da tako nizko zaupanje uživajo politične stranke in sodišča, pa tudi državni zbor, torej ustanove, ki predstavljajo dve veji demokratične oblasti. V zvezi z izražanjem ne-zaupanja političnim strankam velja, da je vpliv opazovanih neodvisnih spremenljivk oz. vpliv pripadnosti osnovnim skupinam neznatna. Respondenti na sploh, ne glede na skupinske značilnosti, izrekajo političnim strankam sorazmerno nizko zaupanje. Podobno stanje razkrije tudi analiza izrekanja zaupanja sodiščem: Z nekaj nadpovprečnim zaupanjem v sodstvo

izstopajo respondenti najmlajše starostne skupine, respondenti s področja Ljubljane in Maribora ter upokojenci in brezposelni. Tudi glede državnega zbora analiza pokaže podobno sliko, ceprav so razlike v izrecenih ocenah značilno pod vplivom starosti respondentov (največ zaupanja izrekajo respondenti najstarejše skupine - 3.27), dalje, pripadnosti poklicnim skupinam (upokojenci: 3.20), povezanosti s političnimi strankami itd. Tako npr. preferenti ZLSD (3.44) in LDS (3.40) izrekajo državnemu zboru nadpovprečno visoko zaupanje, nizko oz. najnižje pa preferenti NSI (2.81), SDS (2.79) itd.

Zanimiv je tudi analitičen vpogled v izrekanje ne-zaupanja cerkvi in duhovščini (povprečje 2.50). Najmanj zaupanje cerkvi izrekajo neverni respondenti (1.68), levo opredeljeni (1.93), preferenti ZLSD (1.98), samozaposleni (1.99) ter visoko izobraženi (2.11); najvišje zaupanje pa cerkvi in duhovščini izrekajo preferenti NSI (3.67), SLS+SKD (3.13) in verni respondenti (3.09). Ob tem je zanimivo, kako verni respondenti izrekajo zaupanje opazovanim institucijam in uvrstitev cerkve med njimi. Višje zaupanje kot cerkvi verni respondenti izrekajo slovenskemu tolarju (3.70), predsedniku republike (3.69), vojski (3.53), predsedniku vlade (3.49), Banki Slovenije (3.48), medijem (3.43), zdravstvu (3.38), šolstvu (3.35) in policiji (3.21) - in šele nato sledi zaupanje v cerkev in duhovščino (3.09). Povsem nasprotno sliko pa ponuja izrekanje zaupanja med preferenti NSI: zaupanje v cerkev in duhovščino je visoko na prvem mestu (3.67), sledi zaupanje v slovenski tolar (3.63) in Banko Slovenije (3.58) ter zdravstvo (3.20), medtem ko je zaupanje v vse politične institucije sistema daleč pod povprečji in na najnižjih točkah, npr. zaupanje predsedniku republike in predsedniku vlade (2.60), političnim strankam (2.35), sodiščem (2.42), šolstvu (2.47) in medijem (2.85).

2.4 Ocena uspešnosti delovanja ministrstev

Pri ocenjevanju uspešnosti delovanja ministrstev slovenske vlade se v okviru Politbarometra opiramo na dve različni operacionalizaciji: prva temelji na ocenjevanju uspešnosti vsakega ministrstva posebej s 5-stopenjsko lestvico (od zelo uspešno do zelo neuspešno - prepoznava); druga temelji na povpraševanju o uspešnih oz. neuspešnih ministrstvih "na priklic". Pri tem oba merska pristopa ne dajeta neposredno primerljivih rezultatov in predvsem prvi vzpodbuja respondentovo odzivnost ne glede na dejansko poznavanje delovanja posameznih ministrstev, drugi pa odzive z navajanjem ministrstev, ki so v času neposredno pred meritvijo postavljena v javno obravnavo.

V okviru prve operacionalizacije, ki jo uporabljamo, ocenjevanje uspešnosti delovanja posameznih ministrstev hkrati izraža – vsaj za tista ministrstva, katerih delovanje ni neposredno izpostavljeno aktualnim političnim spopadam – splošen vrednostni odnos oz. pripisovanje pomena delovnim področjem posameznih ministrstev.

Ocenjevanje delovanja ministrstev "na priklic" je za respondenta težavnejša naloga, zato je razumljivo, da se ocenjevanja udeležijo le boljše informirani ter da se ocenjevanje osredotoca

na tista ministrstva, ki so v času meritve v središču političnega dogajanja oz. ki so s svojo dejavnostjo na poseben način vzpodbudila odziv v politični javnosti.

V oktobrski meritvi smo tako izvedli dvokrožno ocenjevanje uspešnosti ministrstev – in sicer tako, da smo respondente zaprosili, da navedejo imena največ treh ministrstev, za katera sodijo, da delujejo učinkovito in imena treh ministrstev, ki po njihovi presoji delujejo neučinkovito.

Tabela 2.2: Najbolj učinkovita in najbolj neučinkovita ministrstva
(vselej seštevek največ treh navedb: december 00 – oktober 01)

	UCINKOVITA		NEUCINKOVITA		% navedb okt.01	± razlika okt.01
	dec.00	okt01	dec.00	okt.01		
a) M. za delo, družino in socialne zadeve	4.1	2.9	2.4	3.0	5.9	-0.1
b) M. za finance	5.8	5.6	1.7	2.4	8.0	+3.2
c) M. za gospodarstvo	2.7	1.4	3.8	3.7	5.1	-2.3
d) M. za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano	4.9	5.2	4.3	9.3	14.5	-4.1
e) M. za kulturo	6.0	1.7	0.9	0.8	2.5	+0.5
f) M. za notranje zadeve	2.6	4.8	2.4	4.8	9.6	0.0
g) M. za obrambo	2.6	2.8	2.0	3.0	5.8	-0.2
h) M. za okolje in prostor	0.7	2.0	1.4	6.2	8.2	-4.2
i) M. za pravosodje	0.7	0.5	4.4	4.4	4.9	-3.9
j) M. za promet	0.9	1.5	1.0	2.8	4.3	-1.3
k) M. za šolstvo, znanost in šport	5.7	4.7	3.6	5.0	9.7	-0.3
l) M. za zdravje	3.4	7.9	2.8	4.3	12.1	+3.6
m) M. za zunanje zadeve	4.7	6.3	3.8	2.2	8.5	+4.1
n) M. za informacijsko družbo	-	0.0	-	0.0	0.0	0.0
o) S. za evropske zadeve	-	0.0	-	0.0	0.0	0.0
- nobeno	8.0	21.8	9.7	15.1	-	-
- ne ve, ne pozna	69.5	49.2	69.7	51.7	-	-

Dobljene rezultate bomo analizirali z dveh vidikov: (1) z vidika izpostavljenosti posameznega ministrstva – pri čemer bomo upoštevali vse navedbe ministrstev ne glede na to, ali gre za njihovo pozitivno ali negativno označevanje. In (2) prikazali bomo rezultate posebej na osnovi ocen za učinkovita in za neučinkovita ministrstva.

Splošne ugotovitve. Meritev uspešnosti delovanja ministrstev po metodi priklica nakaže nekatere spremembe: poveča se delež respondentov, ki ne poznajo dela ministrstev in ne navajajo uspešnih oz. neuspešnih ministrstev; dalje, vidne so razlike v razvrstitvi uspešnih oz. neuspešnih ministrstev v primerjavi z ocenjevanjem s pomočjo 5-stopenjske lestvice uspešnosti. Pokaže se, da pri tem načinu spraševanja tokrat presežek pozitivnih ocen nad negativnimi dosežejo zgolj štiri ministrstva, tri ministrstva imajo izenacene deleže pozitivnih in negativnih ocen, šest ministrstev pa ima večji delež negativnih kot pozitivnih ocen. Dve ministrstvi sta pri tem načinu ocenjevanja za respondente neprepoznavi (glej tabelo).

Merilo izpostavljenosti. Oktobrska meritev pokaže, da se glede na njihovo prisotnost v javnosti oblikujeta dve skupini ministrstev. V prvo skupino se uvrščajo ministrstva, katerih delovanje vzbuja odzive v javnosti, bodisi zaradi značilnosti projektov, ki jih vodijo, bodisi zaradi posebnih dogodkov, ki spremljajo njihovo delovanje. V to skupino se uvrščajo ministrstvo s 6% do 15% deležem navedb. To so Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano, Ministrstvo za zdravje, Ministrstvo za šolstvo, znanost in šport, Ministrstvo za notranje zadeve, Ministrstvo za zunanje zadeve, Ministrstvo za okolje in prostor ter Ministrstvo za finance.

Ugotovimo lahko, da se v skupino izpostavljenih ministrstev predvsem zaradi pozitivnih navedb uvrščajo Ministrstvo za zunanje zadeve, Ministrstvo za zdravje ter Ministrstvo za finance, medtem ko se Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano ter Ministrstvo za okolje in prostor v skupino nadpovprečno izpostavljenih ministrstev uvrščata zaradi negativnih navedb. V prvo skupino se uvrščajo tudi ministrstva, ki imajo izenacene deleže pozitivnih in negativnih navedb. Sem sodijo Ministrstvo za notranje zadeve, Ministrstvo za obrambo ter Ministrstvo za šolstvo, znanost in šport.

V drugo skupino se glede na stopnjo izpostavljenosti uvrščajo ministrstva z manj kot 6% navedb. To so Ministrstvo za delo, družino in socialne zadeve, Ministrstvo za gospodarstvo, Ministrstvo za kulturo ter Ministrstvo za pravosodje. Predvsem za Ministrstvo za pravosodje velja ugotovitev o prevladi deleža negativnih ocen.

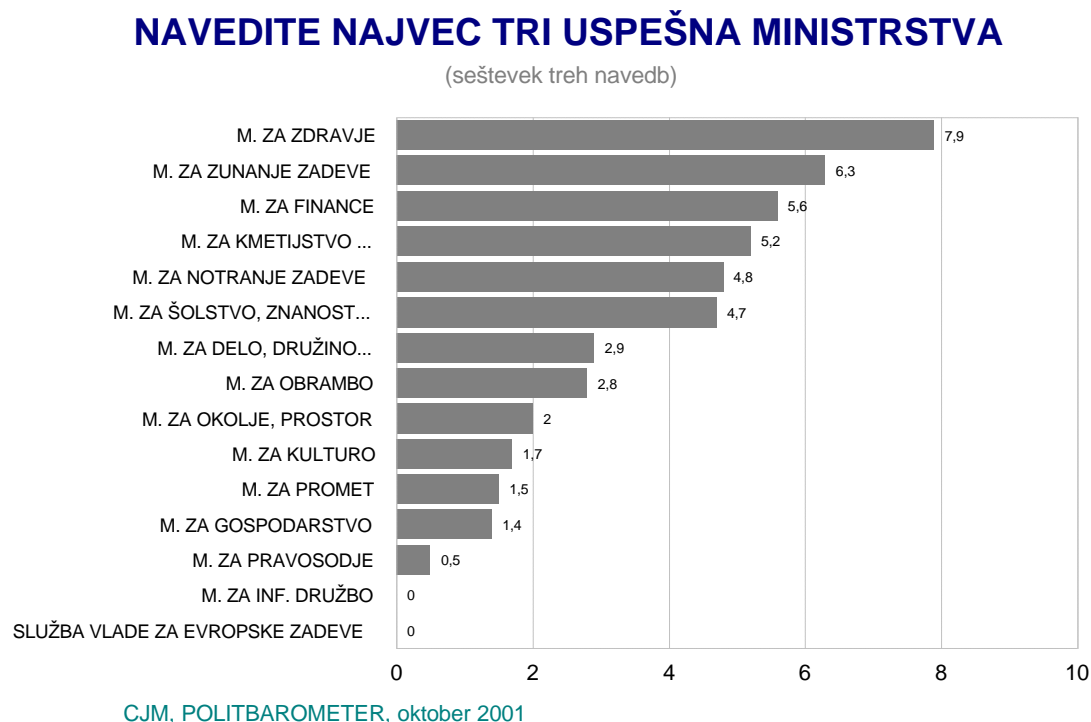
Ugotovimo lahko tudi, da sta za respondente neprepoznavni Ministrstvo za informacijsko družbo ter Služba Vlade za evropske zadeve.

Ocenjevanje učinkovitosti. Na prvo mesto respondenti glede na stopnjo učinkovitosti uvrščajo Ministrstvo za zdravje, ki mu sledi Ministrstvo za zunanje zadeve, nato pa Ministrstvo za finance ter Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano. Pri tem ugotavljamo, da delo Ministrstva za zdravje kot učinkovito ocenjujejo preferenti z višjimi stopnjami izobrazbe, prebivalci vecjih mest, preferenti LDS in ZLSD ter tudi preferenti SDS in NSI. Podobno strukturo podpore ima tudi Ministrstvo za zunanje zadeve. Struktura podpore pa je drugačna pri Ministrstvu za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano. Kot uspešno ga ocenjujejo respondenti s poklicno stopnjo izobrazbe, starejši, kmetje ter preferenti SLS+SKD ter SDS.

Ocenjevanje neučinkovitosti. Na vprašanje o tem, katera so po mnenju respondentov neučinkovita ministrstva, ki zaslužijo oceno neuspešno, se v oktobrski meritvi z značilnim deležem pojavljajo Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano, Ministrstvo za okolje in prostor, Ministrstvo za šolstvo, znanost in šport, v nekoliko nižjem deležu pa tudi Ministrstvo za zdravje in Ministrstvo za notranje zadeve. Ugotovimo lahko, da so do dela naštetih ministrstev kritični predvsem višje izobraženi respondenti pri delu Ministrstva za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano ter pri delu Ministrstva za okolje in prostor, medtem ko delo

Ministrstva za zdravje z oceno neucinkovito ocenjujejo respondenti s srednjo stopnjo izobrazbe in preferenti NSI.

Graf 2.4:

3.0 Levo-desno samoopredeljevanje in odnos do političnih strank

V PB10/01 smo, kot običajno, vključili naslednje kazalce strankarskega opredeljevanja:

(1) Vprašanja, ki označujejo levo-desno opredeljenost respondentov:

- "Mnogi ljudje razmišljajo o političnih stališčih kot o 'levih' ali o 'desnih'. Radi bi zvedeli, ali bi se vi sami uvrstili prej levo ali prej desno?"

(2) Ponovili smo standardna vprašanja, ki omogočajo razpoznavo aktualnih strankarskih preferenc:

- "Denimo, da bi bile naslednjo nedeljo volitve v Državni zbor. Ali bi vi šli, ali ne bi šli na volitve?"
- "Ce bi bile koncem tega tedna volitve, za katero stranko bi volili?" (za neopredeljene) "Kljub temu vas prosimo, ce lahko poveste, katera stranka vam je najbližja?" (strankarske preference).

(3) Poleg tega smo respondentom postavili vprašanje o njihovem volilnem ravnanju na zadnjih državnozborskih volitvah:

- "Kako ste ravnali ob zadnjih volitvah v Državni zbor oktobra lani? Za katero stranko oz. kandidata katere stranke ste takrat volili?"

Rezultate tokratne meritve bomo v nadaljevanju prikazali v graficni obliki.

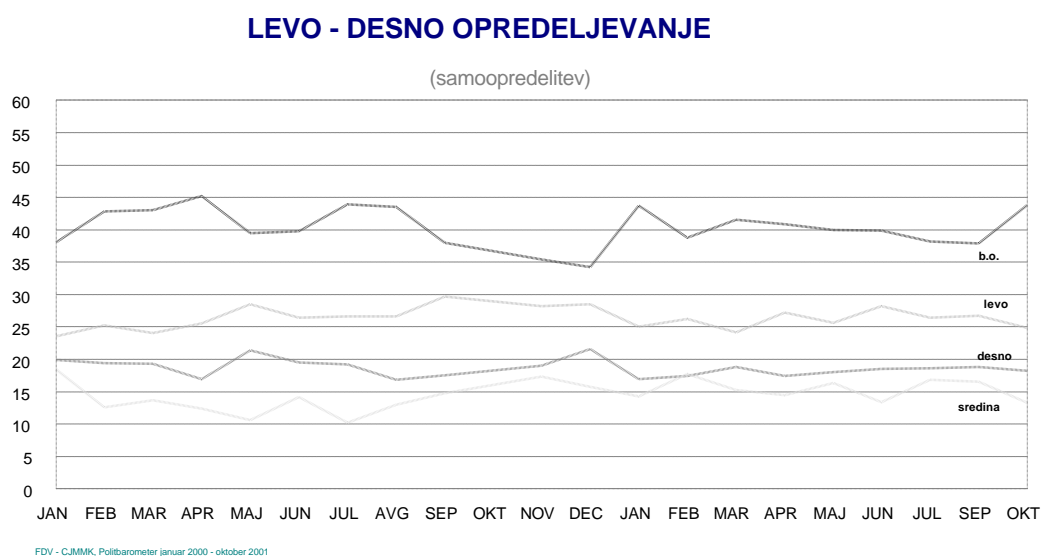
3.1 Merjenja na osnovi "levo-desne paradigme" – levo-desno opredeljevanje respondentov

Tabela 3.1: "Levo-desno" samoopredeljevanje in izražanje strankarskih preferenc avgust 2000 – september 2001 (v %)

	sept. 2000	nov. 2000	dec. 2000	jan. 2001	feb. 2001	mar. 2001	april 2001	maj 2001	junij 2001	julij 2001	sept. 2001	okt. 2001
- levo opredeljeni	29.7	28.2	28.5	25.0	26.2	24.2	27.2	25.6	28.2	26.4	26.7	24.8
- sredinsko opredeljeni	14.8	17.3	15.7	14.3	17.7	15.3	14.5	16.3	13.4	16.8	16.5	13.3
- desno opredeljeni	17.5	19.0	21.6	16.9	17.4	18.8	17.4	18.0	18.5	18.6	18.8	18.2
- neopredeljeni	38.0	35.4	34.2	43.7	38.8	41.6	40.9	40.0	39.9	38.2	37.9	43.8
- Izražajo strankarske preference	57.0	55.6	73.8	70.7	70.1	63.1	64.0	64.2	62.9	59.6	61.7	56.2
- Ne izražajo strankarskih preferenc	43.0	44.4	26.2	29.3	29.9	36.9	36.0	35.8	37.1	40.4	38.3	43.8

Numericni in graficni prikaz ilustrirata opredeljevanja na levo-desni paradigmi: delež neopredeljenih v času po volitvah še vedno narašča, delež levo opredeljenih v istem obdobju rahlo niha - in je tokrat znatno upadel; delež desno opredeljenih je v zadnjih mesecih stabilno na ravni nad 18% (18.2%).

Graf 3.1:

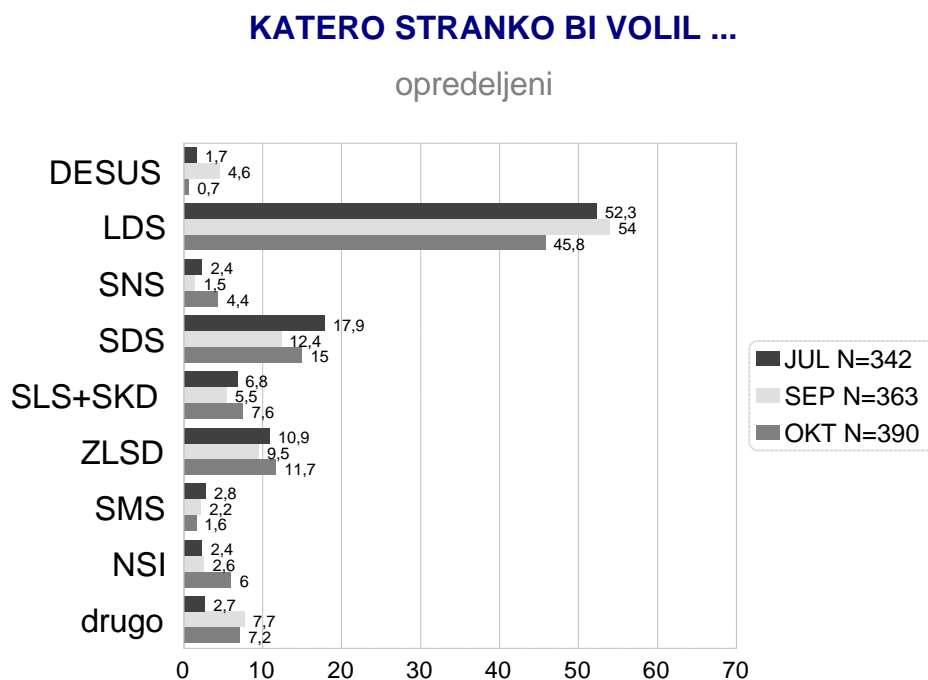

3.2 Sprejemanje strank – strankarske preference

Graf 3.2 prikazuje razporeditev odgovorov vseh (N=390), ki so odgovorili na t. i. vikend vprašanje.

Trimesecna primerjava pokaže nihanja v opredeljevanju do bolj ali manj vseh strank, vendar znatnejše spremembe tokat opazimo pri LDS, SNS, SDS, ZLSD in NSI. Predvsem je viden upad deleža aktivne podpore LDS iz 54.0% na 45.8%. Kot doslej se tudi tokrat potrjuje, da gre povečan delež neopredeljenih na račun LDS. Iz grafa razberemo povečane deleže neopredeljenih v prid SDS in ZLSD na srednji ravni, pa tudi NSI, SNS in SLS+SKD.

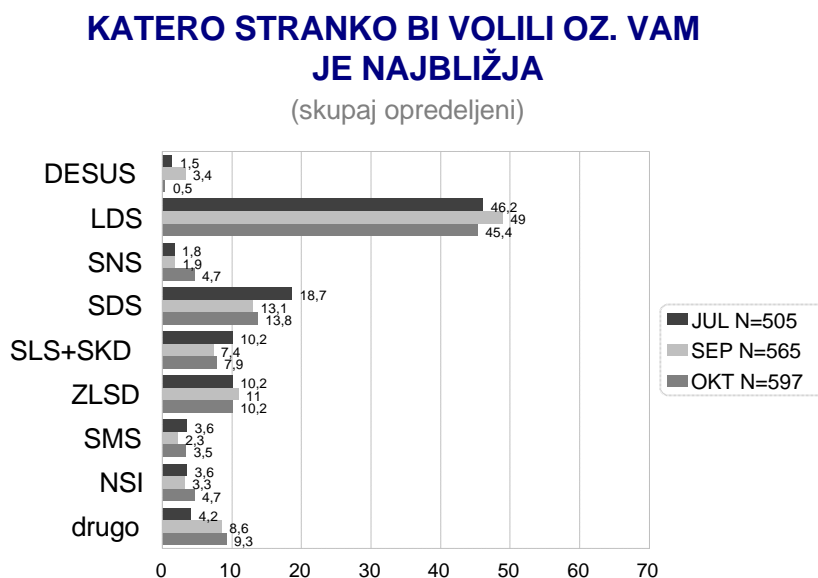
Graf 3.2

CJM, POLITBAROMETER, oktober 2001

V grafu 3.3 so prikazane razporeditve seštevka odgovorov na vprašanji "Bi volil" in "Najbližja mi je" (N=597).

Graf 3.3

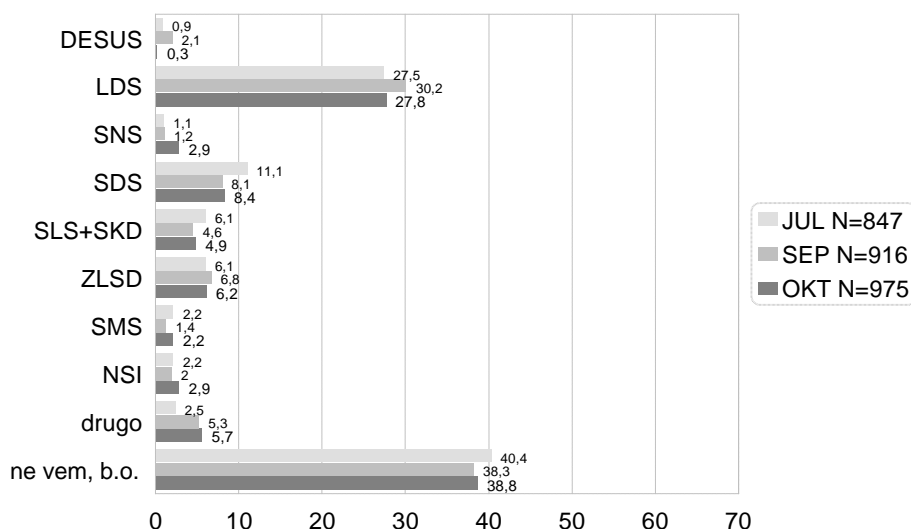
CJM, POLITBAROMETER, oktober 2001

Ko dodamo še "mehke" preferente, je slika deloma spremenjena. Pokaže se nekaj nižja, vendar še vedno dominantna podpora LDS (iz 49.0% na 45.4%); potrdijo se tudi vse prej navedene spremembe, ki pa niso tako izrazite. Vidnejši ostane le premik v preferencah za SNS (iz 1.9% v septembru na 4.7% v oktobru).

Graf 3.4

KATERO STRANKO BI VOLILI OZ. VAM JE NAJBLIŽJA

(skupaj vsi respondenti)

CJM, POLITBAROMETER, oktober 2001

V grafu 3.4 je podana končna podoba strankarskih opredelitev na osnovi celotnega vzorca. Vidi se, da je delež neopredeljenih (38.8%) še nekaj višji kot septembru. Tudi na tej ravni analize se potrdijo vsa prej zapisana opažanja: visoka in na nekaj višji ravni kot mesec pred tem, je podpora LDS (27.8%); tudi tokrat se na drugo mesto uvrsti SDS (8.4%), neposredno pod njo, na tretje pa ZLSD (6.2%), itd.

4.0 Evropske opredelitve in NATO

4.1 Podpora vključenju Slovenije v EU

Oktobrska meritev utrjuje s prejšnjimi meritvami izmerjene ocene v ocenjevanju koristi, ki bi jih Slovenija imela, ce bi postala polnopravna članica EU ter naraščanje podpore vključenju Slovenije v EU, ki se kaže v večjem deležu respondentov, ki bi na morebitnem referendumu o vključenju Slovenije v EU glasovali za vstop Slovenije v EU.

Na konkretno vprašanje, ali bi Sloveniji koristilo, ce bi postala polnopravna članica Evropske unije, je pritrdilno odgovorilo 47.1% vprašanih (september 2001: 48.4%), 28.5% vprašanih meni, da Sloveniji polnopravno članstvo ne bi koristilo (september 2001: 27.0%), približno cetrtina vprašanih pa je pri tem vprašanju neopredeljenih.

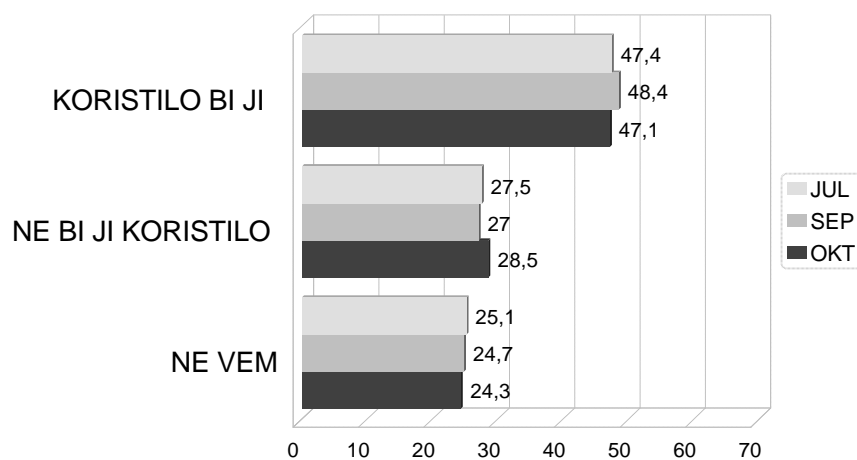
Tudi odgovori na vprašanje, ali bi na referendumu o vstopu Slovenje v Evropsko unijo glasovalo za ali proti, kažejo na krepitev evropskih orientacij pri državljanih Republike Slovenije. V primerjavi s prejšnjo meritvijo se je še nekoliko zmanjšal delež respondentov, ki bi glasovali proti vstopu Slovenije v Evropsko unijo (23.4%), nekoliko pa se je povecal delež respondentov, ki ob tem vprašanju ostajajo neopredeljeni. Za vstop Slovenije v EU pa bi tokrat glasovalo 54.6% vprašanih (september 2001: 52.0%).

Strukturna analiza pokaže, da se je nekoliko povecal delež mlajših ter izrazito delež visoko izobraženih, ki ocenjujejo, da bi Sloveniji koristilo članstvo v EU in bi v skladu s tem tudi glasovali za vstop Slovenije v Evropsko unijo. Evropske orientacije je v primerjavi s prejšnjimi meritvami izrazilo tudi vec respondentov z nižjimi stopnjami izobrazbe ter vec zaposlenih tako v gospodarstvu kot v negospodarstvu.

Izraziti zagovorniki vstopa Slovenije v Evropsko unijo glede na strankarske preference ostajajo preferenti LDS in SDS, ki se jim v tokratni meritvi pridružujejo tudi preferenti SLS+SKD in NSI.

Graf 4.1

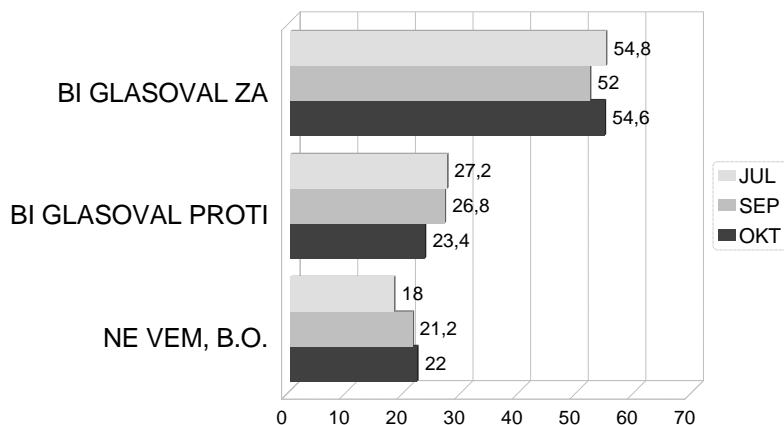
ALI BI SLOVENIJI KORISTILO, CE BI POSTALA POLNOPRAVNA ČLANICA EU?

CJM, POLITBAROMETER, oktober 2001

Graf 4.2

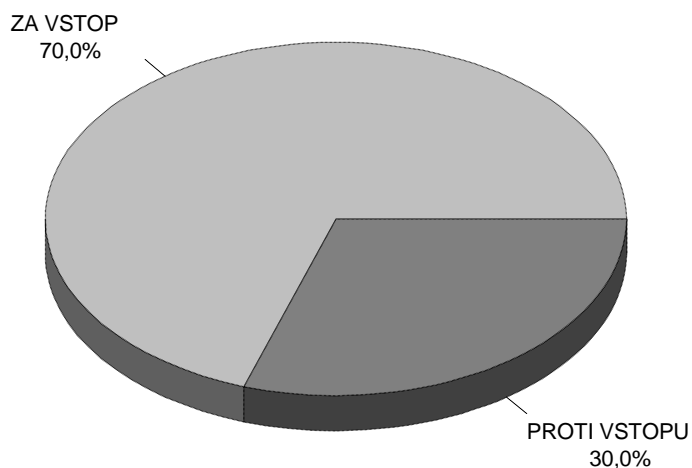
V PRIMERU REFERENDUMA ZA VSTOP V EU...

CJM, POLITBAROMETER, oktober 2001

Graf 4.3

NA REFERENDUMU O VSTOPU SLOVENIJE V EU, BI GLASOVAL...

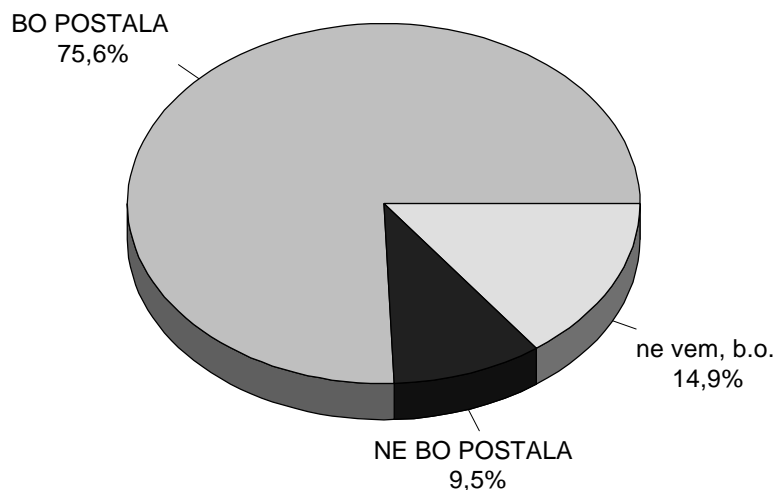
CJM, POLITBAROMETER, samo opredeljeni, N=760, oktober 2001

4.2 Napovedi izida vkljucevanja Slovenije v EU

Tokrat smo, poleg vprašanja o "koristi" in o lastnem ravnanju na referendumu, respondentom postavili tudi vprašanje, "ali bo - po njihovem mnenju - Slovenija postala članica EU, ali ne". Kar 75.6% vseh respondentov je odgovorilo, da bo Slovenija postala članica EU, 9.5% , da ne bo, 14.9% pa je ostalo ob vprašanju neopredeljenih.

Graf 4.4

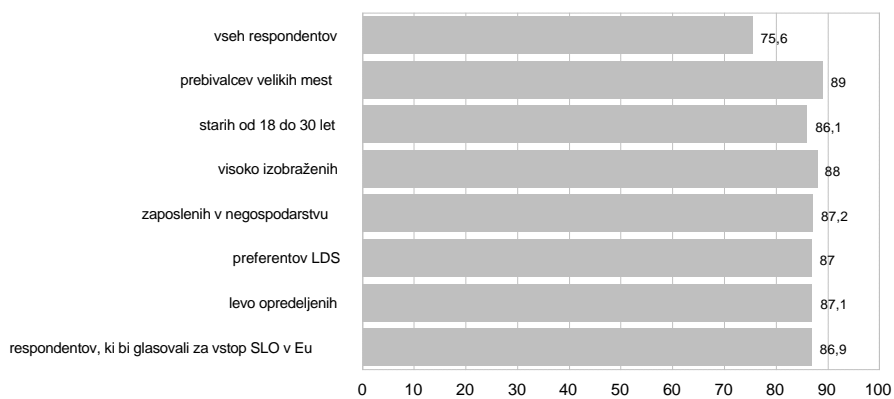
ALI BO, PO VAŠEM MNENJU, SLOVENIJA POSTALA CLANICA EU ALI NE?

CJM, POLITBAROMETER, oktober 2001

Graf 4.5

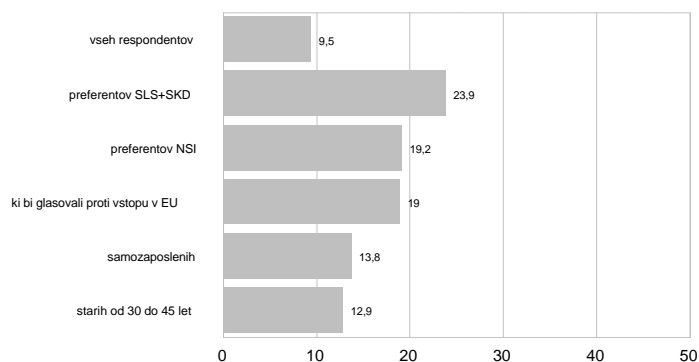
DA BO SLOVENIJA POSTALA CLANICA EU MENI ...

CJM, POLITBAROMETER, oktober 2001

Graf 4.6

DA SLOVENIJA NE BO POSTALA CLANICA EU MENI ...

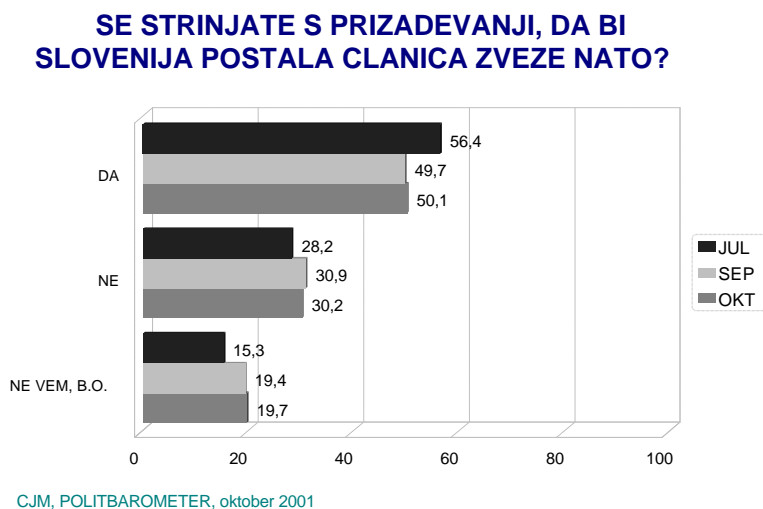
CJM, POLITBAROMETER, oktober 2001

Analiza pokaže, da pozitiven izid projekta vključenja Slovenije v EU napovedujejo skoraj vsi, ki se za to tudi osebno zavzemajo, pa tudi znaten del respondentov, ki sicer ne vidi koristi od pridružitve in tudi napoveduje odklonilno ravnanje na eventualnem referendumu. To kaže, da je prostor za informacijsko delovanje sorazmerno široko odprt.

4.3 Podpora vključenju Slovenije v NATO

Oktobrska meritev potrjuje rezultate, izmerjene v prejšnji meritvi, ki nakazujejo nekoliko manjšo podporo prizadevanjem vlade, da bi Slovenija postala članica NATO. Hkrati pa se je nekoliko povečal delež tistih, ki ne soglašajo s tem, da Slovenija postane članica NATO. Ugotavljamo, da je podpora nižja (glede na povprečje celotne populacije) med preferenti LDS in ZLSD, med višje izobraženimi ter med preferenti v starostni skupini od 30 do 45 let ter nad 61 let. Manj od povprečja od celotne populacije vstop Slovenije v NATO podpirajo tudi prebivalci večjih slovenskih mest.

Graf 4.7

5.0 Aktualna vprašanja

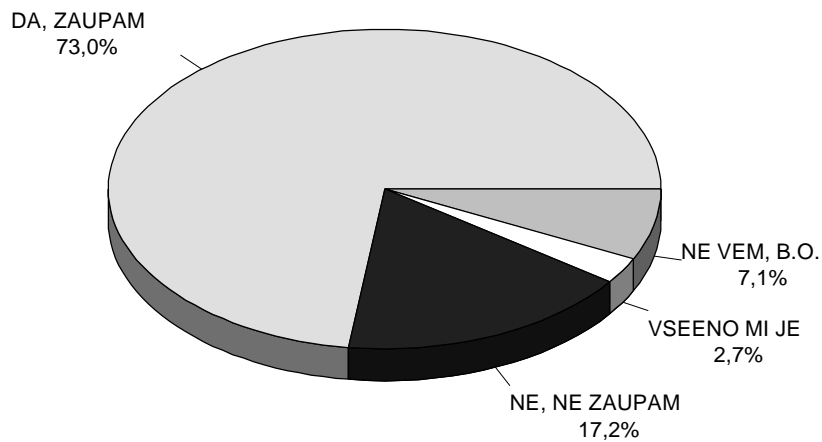
V aktualni blok oktobrske raziskave smo vključili tudi tematiko vprašanja zaupanja zdravnikom in varovanja osebnih podatkov o zdravstvenem stanju pacientov.

5.1 Zaupanje zdravniku in varovanje podatkov o bolniku

V tem sklopu smo postavili troje vprašanj. Prvo vprašanje: "Ali vi osebno zaupate zdravniku, da o vaši bolezni, preiskavah, izvidih ipd, ne bo govoril tretjim osebam?"

Graf 5.1

ALI VI OSEBNO ZAUPATE ZDRAVNIKU, DA O VAŠI BOLEZNI, PREISKAVAH, IZVIDIH IPD. NE BO GOVORIL TRETJIM OSEBAM?

CJM, POLITBAROMETER, oktober 2001

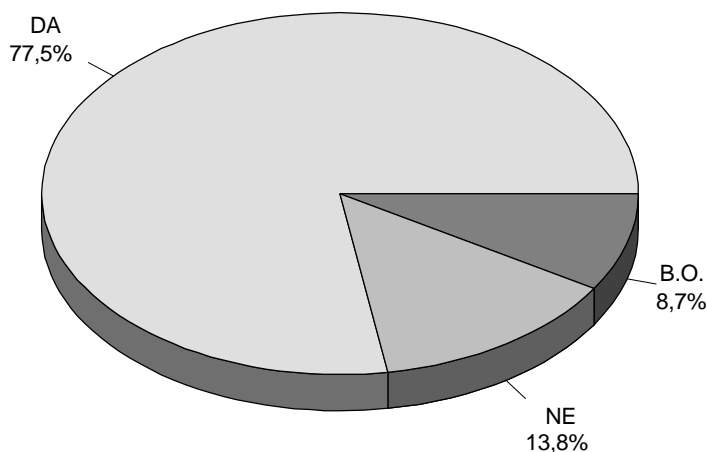
Kot je razvidno iz grafa, velika večina (73.0%) anketirancev zaupa zdravnikom. Analiza po podvzorcih pokaže, da še posebej visoko zaupanje izkazuje kategorija mladih (do 30 let), med zaposlitvenimi kategorijami pa predvsem kmetje, gospodinje in študenti. Razmeroma ugodni oceni varovanja bolnikove zasebnosti pa nekoliko manj pritrjujejo samozaposleni ter – zanimivo – tisti, ki ne podpirajo vstopa Slovenije v EU.

Vzporedno z dokaj visokim socialnim kapitalom, ki ga respondenti pripisujejo svojim zdravnikom, gre seveda zahteva da se njihove zdravstvene zadeve obravnavajo zasebno.

Na drugo vprašanje "Ali bi zase in za vaše svojce želeli diskretne, zaupne zdravniške obravnave", je kar 77.4% anketirancev odgovorilo pritrdilno.

Graf 5.2

ALI BI ZASE IN ZA VAŠE SVOJCE ŽELELI DISKRETNE, ZAUPNE ZDRAVNIŠKE OBRAVNAVE?

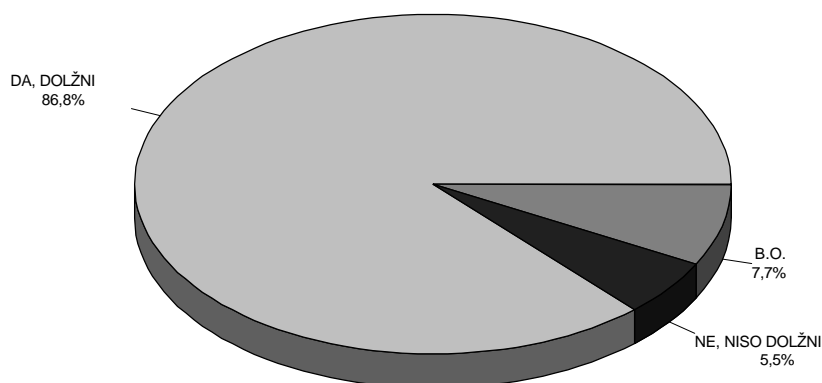
CJM, POLITBAROMETER, oktober 2001

Ocena je na celotnem vzorcu tako enoglasna, da tudi na ravni podvzorcev ni večjih odstopanj. Morda velja omeniti, da visoko zahtevo po zasebnosti še posebej močno (celo več kot v 91%) izražajo študenti.

Podobno situacijo, izraženo v še višji stopnji soglasja, ki se tice zahteve po zasebnosti, pokažejo odgovori na tretje vprašanje: "Zveza za zaščito potrošnikov je zaradi informacij, ki so o zdravniških pregledih predsednika vlade pricurjale v javnost, izrazila skrb, da je zasebnost pacientov preslabo varovana. kaj vi mislite o tem?". Na celotnem vzorcu, kar 86.8% anketirancev izraža mnenje, da so zdravniki tudi v takem primeru dolžni varovati zasebnost pacientov. Ljudje torej ne locijo med zasebnostjo zase in zasebnostjo pomembnih javnih funkcionarjev - ki bi morda lahko bila tudi žrtvovana za nekakšen »interes javnosti«, marvec vztrajajo na zasebnosti kot taki, ki je mora biti deležen vsakdo (kot posameznik). Tudi pri tem vprašanju je mnenjski konsenz tako visok, da delitev na ravni podpopulacij ne pokaže posebnih odstopanj.

Graf 5.3

**KAJ MENITE O TEM, DA JE ZASEBNOST PACIENTOV
PRESLABO VAROVANA? ALI SO ZDRAVNIKI DOLŽNI
VAROVATI ZASEBNOST, ALI NE?**

CJM, POLITBAROMETER, oktober 2001